

FAKTA OM MATEN

Butiken runt hörnet

Dagligvaruhandeln är en självklar del av varje bygd, ort och storstad i Sverige. Miljontals hushåll handlar dagligen mat, hämtar paket, köper receptfria läkemedel och tar del av annan samhällsviktig service i butiken. Dagligvaruhandeln är mer än en servicefunktion, den är också en bärande del av Sveriges infrastruktur och en viktig motor för ekonomin, både nationellt och lokalt.

Det konsumenterna möter i butiken är slutdestinationen av ett omfattande system som möjliggör en trygg livsmedelsförsörjning. Bakom varje butik finns en lång värdekedja med producenter, transportörer, lagerhantering och logistiklösningar, som tillsammans bidrar till sysselsättning och ekonomisk tillväxt i hela landet.

Dagligvaruhandeln skapar både direkta och indirekta ekonomiska effekter. De direkta effekterna handlar till exempel om sysselsättningen i butik, lager och distribution. De indirekta effekterna omfattar underleverantörer, logistikföretag och andra tjänster som är nödvändiga för att handeln ska fungera.

Butikerna fungerar dessutom som lokala dragplåster. En etablering eller nedläggning påverkar inte bara tillgången till varor, utan också kundflödet till om-kringliggande verksamheter. Det får därmed konsekvenser för hela det lokala näringslivet.

Rapporten **Fakta om maten: En näring för Sverige**¹ visar att dagligvaruhandeln sysselsätter 110 000 personer och står för cirka 1 procent av Sveriges BNP. Dagligvaruhandeln bidrar, både direkt och indirekt, till att stärka samhällsekonomin genom att skapa arbetstillfällen och generera skatteintäkter till kommunerna. Dessa skatteintäkter, som uppstår via löner från butiksanställda och underleverantörer, finansierar i sin tur offentlig service och samhällsutveckling i stort.

Denna rapport syftar till att belysa dagligvaruhandelns lokala betydelse genom att analysera dess direkta och indirekta effekter på sysselsättning, inkomster och kommunala skatteintäkter i Sveriges 21 län. Utöver att dagligvarubutiker dagligen förser hushåll i hela landet med varor, visar denna rapport att dagligvaruhandeln bidrar med betydande ekonomiska värden, både lokalt och nationellt.

¹ Fakta om maten: En näring för Sverige - Svensk Dagligvaruhandel

Fakta om maten är en rapportserie som kortfattat belyser dagligvaruhandeln ur olika perspektiv. Varje rapport sätter fokus på en frågeställning och strävar efter att öka kunskapen om branschen. Rapporterna tas fram åt [Svensk Dagligvaruhandel](#) av [HUI Research](#) tillsammans med [Ek. Dr. Fredrik Bergström](#). Rapporterna går att ladda ner från [Svensk Dagligvaruhandels hemsida](#).

Varje butik genererar samhällsvärde

Dagligvaruhandeln kännetecknas av en tydlig koppling mellan butiksetableringar och befolkningstäthet, vilket framgår av **figur 1**. Kartorna visar att butikerna finns där befolkningen, det vill säga kunderna, bor och där efterfrågan således är som störst. Det finns ett tydligt samband mellan befolkning och antal sysselsatta per län, vilket illustreras i **figur 2**. Generellt är cirka en person per 100 invånare sysselsatt i en dagligvarubutik i Sveriges län. Med drygt 3 000 kedjeanslutna butiker fördelade över landet fungerar dagligvaruhandeln som en central del av den regionala ekonomin.

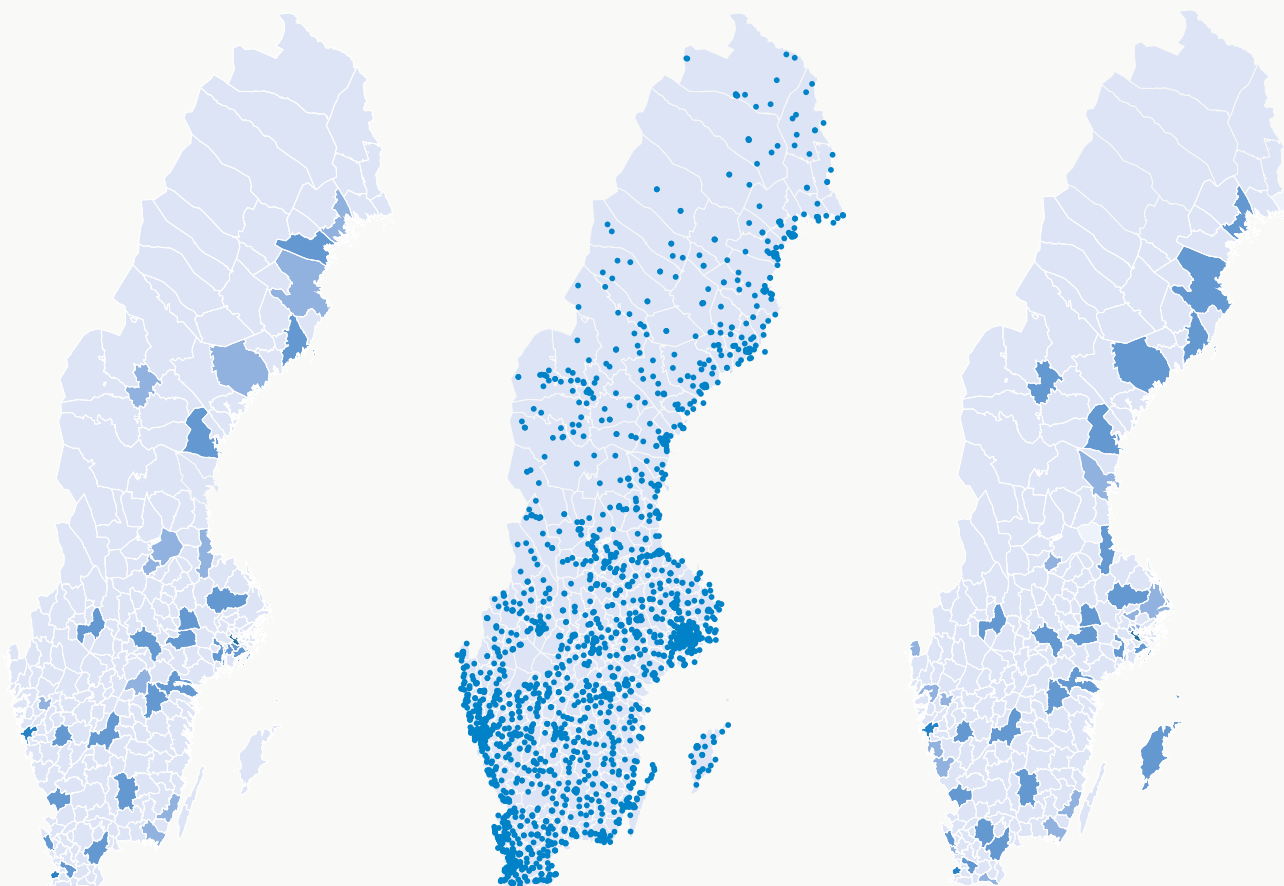
1%

Ungefär så stor del av Sveriges invånare arbetar i dagligvarubutik.

Figur 1

Dagligvarubutiker, population och sysselsättning i Sverige på kommunal nivå

Källa: Delfi Marknadspartner, SCB

Efterfrågan (befolkning)

Utbud (butiker)

Sysselsatta i dagligvaruhandeln

Dagligvarubutiker räknas som en del av den samhällsviktiga servicen i Sverige, i likhet med skolor och sjukvård. De bidrar inte bara till tillgången på varor, utan skapar också lokala arbetstillfällen, stärker den civila beredskapen och fungerar som grund för ett levande lokalt näringsliv. Enligt Tillväxtverket är dagligvaror, tillsammans med drivmedel samt post och paket, den service som flest företag rankar som viktig för att kunna verka och utvecklas i hela landet.²

Vad är direkta effekter?

Dagligvarubutiker bidrar med direkta samhälls-ekonomiska effekter genom sin dagliga verksamhet. Butikerna skapar arbetstillfällen och betalar ut löner, vilket i sin tur genererar kommunalskatt.

Vad är indirekta effekter?

Indirekta effekter uppstår när dagligvarubutikernas verksamhet skapar efterfrågan på varor och tjänster från andra branscher. Detta leder till att underleverantörer anställer personal, vilket bidrar till ytterligare löneutbetalningar och ökade kommunala skatteintäkter.

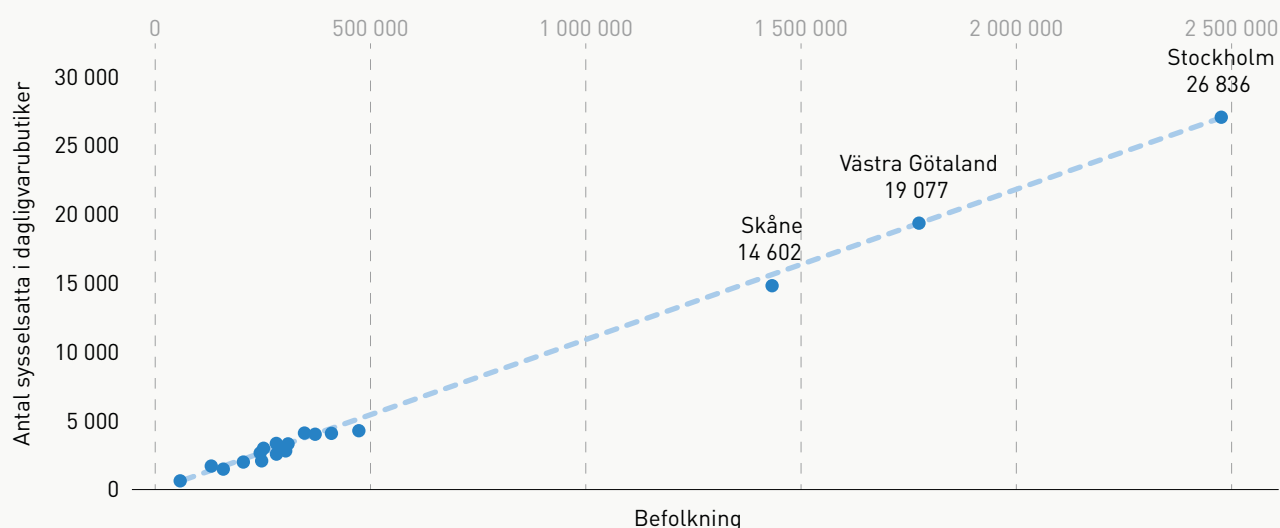
Exempel på indirekta effekter:

- När en ny butik etableras anlitas andra branscher, till exempel byggföretag då butiken byggs.
- Butikerna beställer varor från leverantörer vilket ökar sysselsättningen hos dessa aktörer.
- När butikens anställda spenderar sina löner bidrar det till sysselsättning inom andra delar av ekonomin.

Figur 2

Direkt sysselsättning i förhållande till befolkningsmängd i Sverige på länsnivå, 2023

Källa: Handelsfakta, SCB

² Företagens behov av service i gles- och landsbygder, Tillväxtverket, 2017

Ekonomisk aktivitet i hela landet

År 2024 uppgick dagligvaruhandelns försäljning till drygt 340 miljarder kronor.³ Störst del av försäljningen sker i de tätbefolkade storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne, som tillsammans står för 52 procent av Sveriges totala dagligvaruförsäljning.⁴ Försäljningen av dagligvaror och butiksnätets utbredning varierar mellan olika län i Sverige och beror på faktorer såsom befolkningstäthet och inkomstnivåer. Det innebär att omfattningen på de direkta och indirekta effekter som en dagligvarubutik genererar skiljer sig åt mellan länen.

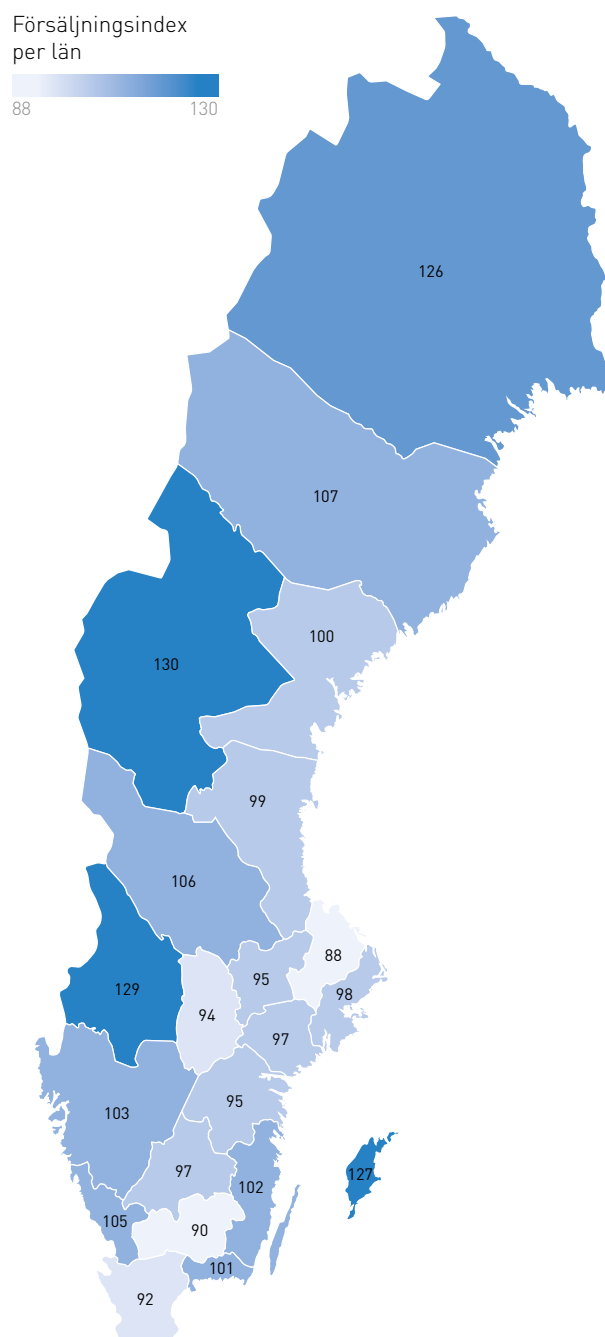
Sett till dagligvaruförsäljning per capita och år står Jämtland, Värmland, Gotland och Norrbotten för högst försäljningssiffror, med cirka 50 000 kronor per capita, att jämföra med Stockholms 37 000 kronor per capita, se **figur 3**.

Figur 3

Dagligvaruhandelns försäljningsindex och försäljning per capita i tusentals kronor, löpande priser, år 2023

Källa: Handelsfakta

Län	Försäljningsindex	Försäljning per capita
Stockholms län	98	37,3
Uppsala län	88	33,4
Södermanlands län	97	37,3
Östergötlands län	95	36,4
Jönköpings län	97	37,2
Kronobergs län	90	34,6
Kalmar län	102	39,4
Gotlands län	127	49,0
Blekinge län	101	38,9
Skåne län	92	35,1
Hallands län	105	40,0
Västra Götalands län	103	39,6
Värmlands län	129	49,5
Örebro län	94	35,9
Västmanlands län	95	36,6
Dalarnas län	106	40,8
Gävleborgs län	99	38,3
Västernorrlands län	100	38,4
Jämtlands län	130	50,0
Västerbottens län	107	40,6
Norrbottens län	126	48,4

³ Dagligvaruindex Årsrapport 2024

⁴ Handelsfakta.se, 2023

Denna skillnad kan till stor del härledas till att dessa regioner är populära resmål för gränshandel och turism samt har en hög andel fritidshus, vilket medför ett handelsflöde från personer som inte är folkbokförda i området men som ändå konsumerar där. Försäljningsindexet i dessa län är också bland de högsta i Sverige, med värden mellan 125 och 130. Detta kan jämföras med Stockholms index på 98.⁵ Ett index över 100 indikerar att dagligvaruhandeln attraherar kunder från andra län än där butiken är belägen, medan ett index under 100 innebär att handeln har ett utflöde till andra län.

I glesbygdslän som Jämtland har dagligvarubutiker en avgörande funktion för att säkra tillgången till nödvändiga varor och tjänster. Eftersom avstånden mellan dagligvarubutiker ofta är långa och tillgången till andra typer av handel begränsad fungerar dagligvarubutikerna som en livlina för den lokala befolkningen. På platser där kundunderlaget för egna butiker är för litet fungerar den lokala dagligvarubutiken som ombud för både Systembolaget och apotek. Således varierar de direkta och indirekta effekterna beroende på butikens geografiska placering och de regionala förutsättningarna.

Dagligvaruhandelns bidrag

Sysselsättning bidrar inte bara till minskad arbetslöshet, utan även till ökad produktion och inkomster på andra områden. Totalt är närmare 110 000 personer sysselsatta inom dagligvarubranschen.⁶ Storstadsregionerna har flest antal sysselsatta vilket speglar den höga befolkningstätheten och det stora butiksutbudet. I kontrast har de glesbefolkade regionerna, som till exempel Jämtland, betydligt färre direkta och indirekta arbetstillfällen, men dagligvaruhandeln utgör ofta en större andel av den totala sysselsättningen i dessa län. En butiksnedläggning i dessa områden kan därför få särskilt negativa effekter på den lokala sysselsättningen och försörjningstryggheten.

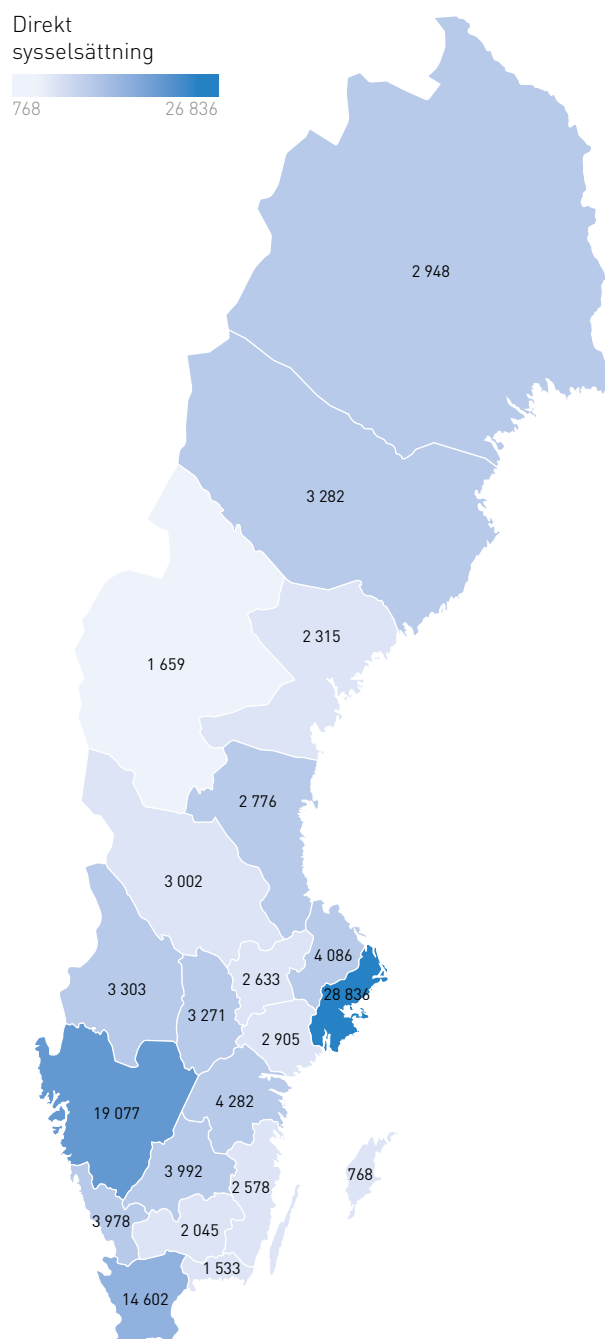
Utöver direkt sysselsättning skapas ytterligare arbetstillfällen genom dagligvarubutikernas efterfrågan på varor och tjänster från andra branscher. Totalt sysselsätts 31 500 personer indirekt av dagligvarubutikernas verksamhet (**figur 4**), exempelvis involveras byggföretag när en ny dagligvarubutik etableras och leverantörer när butiker köper in varor. Denna typ av indirekta effekter kallas för multiplikatoreffekten, där butikernas verksamhet skapar ringar på vattnet i samhället och stärker andra näringar.

Figur 4

Dagligvaruhandelns avtryck på sysselsättning i direkta och indirekta effekter, antal personer, år 2022

Källa: SCB

Län	Sysselsättning (antal)	
	Direkt	Indirekt
Stockholms län	26 836	10 444
Uppsala län	4 086	1 205
Södermanlands län	2 905	527
Östergötlands län	4 282	956
Jönköpings län	3 992	723
Kronobergs län	2 045	458
Kalmar län	2 578	468
Gotlands län	768	227
Blekinge län	1 533	341
Skåne län	14 602	4 306
Hallands län	3 987	724
Västra Götalands län	19 077	5 950
Värmlands län	3 303	598
Örebro län	3 271	594
Västmanlands län	2 633	588
Dalarnas län	3 002	543
Gävleborgs län	2 776	504
Västernorrlands län	2 315	518
Jämtlands län	1 659	490
Västerbottens län	3 282	733
Norrbottens län	2 948	658
Total	111 880	31 554

⁶ SCB BAS definition; för att räknas som sysselsatt behöver personen ha arbetat minst en timme under en vecka, antingen som anställd, egenföretagare eller som medhjälpare i ett familjeägt företag.

Där vardagsinköp blir välfärd

Dagligvaruhandeln genererar cirka 47 miljarder kronor i löneinkomster till sina anställda varje år, se **figur 5**. Utöver detta tillkommer närmare 14 miljarder kronor i indirekta inkomster som uppstår genom handelns efterfrågan på tjänster och produkter från andra branscher. I storstadsregionerna skapas en stark konsumtionseffekt, där högre löner och fler sysselsatta i dagligvaruhandeln bidrar till ökade inkomster i andra branscher, exempelvis restauranger och tjänstesektorn.

Figur 5

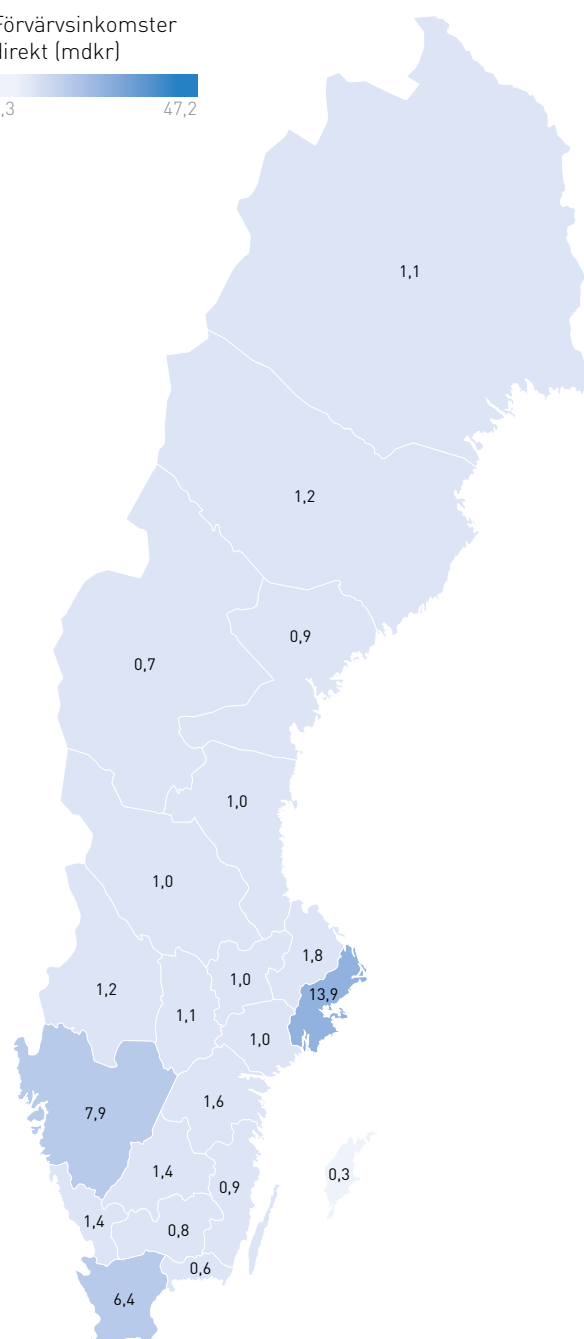
Dagligvaruhandelns avtryck på förvärvsinkomster i direkta och indirekta effekter, miljoner kronor, år 2022

Källa: SCB

Förvärvsinkomster		
Län	Direkt	Indirekt
Stockholms län	13 908	5 413
Uppsala län	1 786	527
Södermanlands län	1 012	184
Östergötlands län	1 613	360
Jönköpings län	1 390	252
Kronobergs län	771	172
Kalmar län	898	163
Gotlands län	336	99
Blekinge län	578	129
Skåne län	6 381	1 881
Hallands län	1 388	252
Västra Götalands län	7 904	2 465
Värmlands län	1 150	208
Örebro län	1 139	207
Västmanlands län	992	222
Dalarnas län	1 045	189
Gävleborgs län	967	176
Västernorrlands län	872	195
Jämtlands län	725	214
Västerbottens län	1 237	276
Norrbottens län	1 111	248
Total	47 201	13 831

Förvärvsinkomster
direkt (mdkr)

0,3 47,2

Statliga skatteintäkter genereras när företagen betalar vinstskatt och moms. Vidare skapas stora intäkter till både den kommunala och statliga sektorn via skatter och sociala avgifter som genereras via de anställdas löner. Denna rapport beräknar bidraget till den kommunala sektorn, se **figur 6**. Totalt bidrar dagligvaruhandeln med 15 miljarder kronor i direkta intäkter och cirka 5 miljarder kronor i indirekta intäkter till den kommunala ekonomin. Skatten går till att finansiera statliga och kommunala ansvarsområden som polis, försvar, infrastruktur och hälsa- och sjukvård. Till exempel motsvarar 600 miljoner kronor kommunala skatteintäkter i Uppsala län ungefär 975 heltidstjänster för sjuksköterskor eller grundskolelärare.

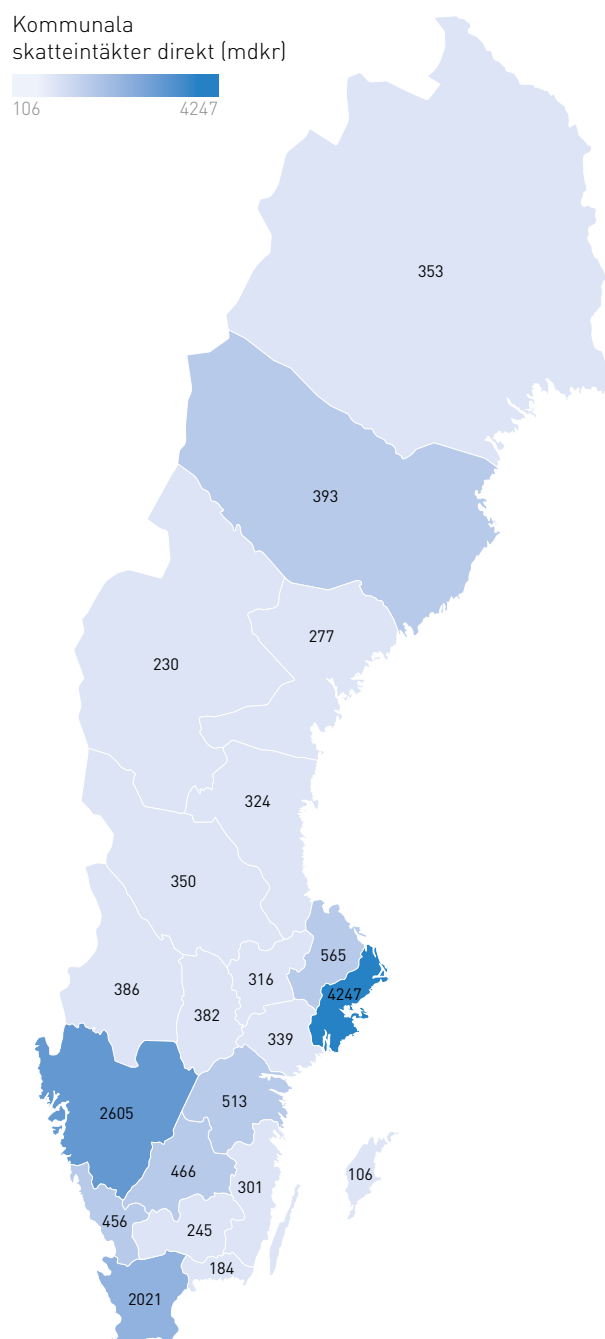
Skatteintäkterna varierar mellan län beroende på befolkningstäthet och ekonomisk aktivitet. Enligt figur 6 genereras störst skatteintäkter, såväl direkt som indirekt, i storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne, vilket speglar den högre nivån av sysselsättning och försäljning i dessa områden.

Figur 6

Dagligvaruhandelns avtryck på kommunala skatteintäkter i direkta och indirekta effekter, miljoner kronor, år 2022

Källa: SCB

Kommunala skatteintäkter		
Län	Direkt	Indirekt
Stockholms län	4 247	1 653
Uppsala län	565	167
Södermanlands län	339	62
Östergötlands län	513	115
Jönköpings län	466	84
Kronobergs län	245	55
Kalmar län	301	55
Gotlands län	106	31
Blekinge län	184	41
Skåne län	2 021	596
Hallands län	465	84
Västra Götalands län	2 605	813
Värmlands län	386	70
Örebro län	382	69
Västmanlands län	316	70
Dalarnas län	350	63
Gävleborgs län	324	59
Västernorrlands län	277	62
Jämtlands län	230	68
Västerbottens län	393	88
Norrbottens län	353	79
Total	15 070	4 383

Butik bygger samhällen

Sammantaget bidrar dagligvaruhandeln, både direkt och indirekt, till sysselsättning, inkomster och skatteintäkter i hela landet. De direkta effekterna utgörs av arbetstillfällena inom handeln och de inkomster som genereras för dagligvaruhandelns anställda. De indirekta effekterna omfattar sysselsättning, löner och kommunalskatter från arbetstillfällena hos leverantörer, inom transport- och logistiksektorn samt inom bygg- och fastighetsbranschen.

Dagligvarubutikerna spelar även en avgörande roll för att säkerställa tillgången till livsnödvändiga varor för hushåll i hela landet. Samtidigt utgör de en viktig del av den lokala infrastrukturen, många andra företag ser närheten till dagligvaruhandel som en förutsättning för att kunna verka och växa.

Rapporten visar att arbetstillfällena inom dagligvaruhandeln genererar ytterligare arbetstillfällena i andra sektorer, samtidigt som de anställdas konsumtion skapar ökad efterfrågan på varor och tjänster. Den ekonomiska aktiviteten är särskilt stark i storstadsregionerna, men i mindre kommuner och glesbygdsområden utgör dagligvaruhandeln en central del av den lokala ekonomin. Bättre möjligheter att etablera nya butiker, och bättre förutsättningar för att driva befintliga butiker, innebär därför långtgående positiva effekter på sysselsättning, försörjningsberedskap och skatteintäkter.

Visste du att...

5,8%

Den genomsnittliga branschtillväxten de senaste fem åren i löpande priser. Den genomsnittliga estimerade volymutvecklingen de senaste fem åren är 1,1 procent.

BUTIKEN RUNT HÖRNET

3 090

Ungefär så många kedjebutiker fanns år 2022 inom dagligvaruhandeln, varav cirka 25 procent med en omsättning under 30 miljoner kronor.

340

Ungefär så många miljarder kronor säljer dagligvaruhandeln för enligt Dagligvaruindex. Av detta representerar e-handeln drygt 4 procent.

110 000

Ungefär så många anställer branschen. 32 procent är 16–24 år och 25 procent har utländsk bakgrund.

Appendix, Figur 7

Dagligvaruhandelns avtryck i direkta och indirekta effekter, år 2022

Län	Direkt sysselsättning (antal)	Indirekt sysselsättning (antal)	Direkta förvärvs-inkomster (mdkr)	Indirekta förvärvs-inkomster (mdkr)	Direkta kommunala skatteintäkter (mdkr)	Indirekta kommunala skatteintäkter (mdkr)
Stockholms län	26 836	10 444	13,9	5,4	4,2	1,7
Uppsala län	4 086	1 205	1,8	0,5	0,6	0,2
Södermanlands län	2 905	527	1,0	0,2	0,3	0,1
Östergötlands län	4 282	956	1,6	0,4	0,5	0,1
Jönköpings län	3 992	723	1,4	0,3	0,5	0,1
Kronobergs län	2 045	458	0,8	0,2	0,2	0,1
Kalmar län	2 578	468	0,9	0,2	0,3	0,1
Gotlands län	768	227	0,3	0,1	0,1	0,0
Blekinge län	1 533	341	0,6	0,1	0,2	0,0
Skåne län	14 602	4 306	6,4	1,9	2,0	0,6
Hallands län	3 987	724	1,4	0,3	0,5	0,1
Västra Götalands län	19 077	5 950	7,9	2,5	2,6	0,8
Värmlands län	3 303	598	1,2	0,2	0,4	0,1
Örebro län	3 271	594	1,1	0,2	0,4	0,1
Västmanlands län	2 633	588	1,0	0,2	0,3	0,1
Dalarnas län	3 002	543	1,0	0,2	0,4	0,1
Gävleborgs län	2 776	504	1,0	0,2	0,3	0,1
Västernorrlands län	2 315	518	0,9	0,2	0,3	0,1
Jämtlands län	1 659	490	0,7	0,2	0,2	0,1
Västerbottens län	3 282	733	1,2	0,3	0,4	0,1
Norrbottens län	2 948	658	1,1	0,2	0,4	0,1
Total	111 880	31 554	47,2	13,8	15,1	4,4

Källa: SCB, 2022

Metod och antaganden

Denna rapport utgår från en dagligvarubutiks genomsnittsavtryck, beräknad med modellen Regionalt Analys- och Prognossystem (Raps) för direkta och indirekta effekter. Raps används vanligen för att beräkna samhällsekonomiska effekter och konsekvensanalyser på regional nivå. Modellen bygger på en nationell input-outputtabell över leveransflöden som sker mellan branscher i ekonomin. Raps inkluderar även siffror på befolkningsstorlek, sysselsättning och företags branschindelning.